

# Literatuurgeschiedenis.org

## jaarverslag 2024



## Voorwoord

Het jaar 2024 was net als vorig jaar een jaar vol groei en ontwikkeling voor Literatuurgeschiedenis.org. De website werd inhoudelijk en visueel verrijkt, met onder andere de introductie van thematische iconen. Deze nieuwe, beige iconen maken het voor docenten en academici eenvoudiger om de literatuurgeschiedenis thematisch aan te bieden aan leerlingen en studenten. Ze staan als tabbladen bovenaan de pagina's, naast de reeds bestaande blauwe tijdvak-iconen.

Daarnaast liepen de twee speciale projecten die in 2023 zijn begonnen door. Het ene project is gericht op het vergroten van diversiteit en inclusiviteit. Het andere project betreft jeugdliteratuur uit het Caribisch gebied en Suriname. Ook werd de website verrijkt met een lessenserie over Vondels *Lucifer* en bleef het aantal bezoekers stijgen: gemiddeld werden er in 2024 102.867 pagina's per maand bekeken.

Dit verslag biedt een overzicht van de activiteiten, uitbreidingen en projecten in het kalenderjaar 2024. Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen via: [redactie@literatuurgeschiedenis.org](mailto:redactie@literatuurgeschiedenis.org).

## 1. Omvang en indeling van de website

Op 31 december 2024 telde de website Literatuurgeschiedenis.org meer dan 500 pagina's, verdeeld over de volgende contenttypes:

- 185 Onderwerpen
- 178 Teksten
- 194 Schrijvers
- 13 Stromingen
- 17 Thema's/Selecties
- 7 Tijdvakoverzichten
- 12 Lessenseries
- 8 'In beeld'-specials

Daarnaast zijn er pagina's zoals de startpagina, zoekpagina, het colofon en de privacyverklaring.

In onderstaande tabel vindt u de aantallen pagina's per contenttype en per tijdvak.

|                     | Onderwerpen | Teksten | Schrijvers | In beeld | Totaal |
|---------------------|-------------|---------|------------|----------|--------|
| <b>Middeleeuwen</b> | 26          | 28      | 5          | 3        | 62     |
| <b>16e eeuw</b>     | 9           | 5       | 3          | 1        | 18     |
| <b>17e eeuw</b>     | 28          | 37      | 37         | 1        | 103    |
| <b>18e eeuw</b>     | 36          | 17      | 31         | 2        | 86     |
| <b>19e eeuw</b>     | 36          | 25      | 30         | 0        | 91     |
| <b>20e eeuw</b>     | 37          | 48      | 66         | 1        | 152    |
| <b>21e eeuw</b>     | 13          | 18      | 22         | 0        | 53     |
| <b>Totaal</b>       | 185         | 178     | 194        | 8        | 565    |

In totaal zijn er in 2024 61 nieuwe pagina's toegevoegd en 12 bestaande pagina's grondig herzien. Dit is meer

dan in 2023 (49 nieuwe pagina's en 18 grondig herzien). De nieuwe pagina's zijn niet gelijkmatig verdeeld over de tijdvakken. De sterkste groei in 2024 vond plaats in de tijdvakken 17<sup>e</sup>, 19<sup>e</sup> en 20<sup>e</sup> eeuw. De redactie heeft deze tijdvakken verrijkt met nieuwe thema's, schrijversprofielen en teksten, waarbij actuele maatschappelijke onderwerpen en onderbelichte perspectieven centraal staan.

## 2. Uitbreiding inhoudelijke content

### 2.1 Nieuwe pagina's

In het voorjaar van 2024 is weer veel nieuwe informatie aan de website toegevoegd. Zo verschenen er pagina's over schrijvers, zoals Lucas Rijneveld, Armando, Judith Herzberg, G.G.T. Rustwijk, Sonia Garmers en M. Vasalis en over literaire teksten zoals *Drarrie in de nacht* (2014) *De klap-bank der juffers, ofte het vermaak aen de thé-tafel* (1780), *In Babylon* (1997), *De dagen van de bluegrassliefde* (1999) en *Lucifer* (1654). De website werd ook uitgebreid met pagina's over onderwerpen zoals de waardering voor vrouwelijke auteurs in de 20e eeuw, hoe Anansi een antikoloniale volksheld werd en over komisch toneel in de zeventiende eeuw.

Daarnaast is een aantal bestaande pagina's grondig herzien, zoals de pagina over middeleeuwse visies op onderwijs. En Caroline Baetens, verbonden aan de vakgroep Letterkunde van de Universiteit Gent, heeft namens de tijdvakredactie van de 17e eeuw de pagina's over deze schrijvers onder handen genomen: Constantijn Huygens, Jacob Cats en Adriaen Poirters, Jacob Westerbaen en Caspar Barlaeus, Daniel Heinsius en Gerardus Johannes Vossius.

In najaar van 2024 verschenen nieuwe pagina's over uiteenlopende literaire werken, auteurs en onderwerpen. Bijvoorbeeld over *Kopzorg: het verhaal van vader en zoon* van Edgar Cairo (1988) en over *De slag om de Blauwbrug* van A.F.Th. van der Heijden (1983). Ook publiceerden we pagina's over schrijvers als Karin Amatmoekrim (1976-), Tom Lanoye (1958-), Patricia De Martelaere (1957-2009), Evert Hartman (1937-1994), Frank Martinus Arion (1936-2015), Johanna Schouten-Elsenhout (1910-1992), Raden Adjeng Kartini (1879-1904), Paul François Roos (1751-1805), en Catharina Verwers, de eerste vrouwelijke toneeldichter in de Amsterdamse Schouwburg (ca. 1618-1684).

Verder zijn er nieuwe pagina's gemaakt over onderwerpen als vrouwen en lezen in het 18e-eeuwse Suriname, het taallandschap op de Nederlands-Caribische eilanden en de beeldvorming van Suriname in prentenboeken. Johanna Ferket introduceerde het vanitasthema aan de hand van De Heems 'stillevens met boeken en een viool' (1628). Tot slot is er een themaoverzichtspagina gemaakt voor pagina's over poëzie. In bijlage 1 vindt u een gedetailleerd overzicht van alle nieuw toegevoegde en ingrijpend herziene pagina's van 2024.

### 2.2 Lesmateriaal & lessenreeksen

Het educatieve aanbod op Literatuurgeschiedenis.org is in 2024 verder uitgebreid met twee nieuwe lessenseries. Deze modules sluiten aan bij de doelstelling van de website om literaire teksten niet alleen historisch te duiden, maar ook relevant te maken voor hedendaagse leerlingen en studenten. De eerste lessenserie richt zich op *Lucifer* (1654), de klassieke tragedie van Joost van den Vondel, en biedt een rijke thematische en intertekstuele verkenning van het personage Lucifer. De tweede lessenreeks, die eind 2024 is afgerond en in januari 2025 online is gepubliceerd, behandelt het thema nationalisme aan de hand van literaire en historische teksten uit de negentiende eeuw en het heden. Beide reeksen zijn bedoeld voor het voortgezet onderwijs in Nederland en Vlaanderen en bieden zowel literaire verdieping als aanknopingspunten voor maatschappelijke reflectie.

#### 2.2.1. Vondels *Lucifer*

In deze lessenserie staat *Lucifer* (1654), de beroemde tragedie van Joost van den Vondel, centraal.

Leerlingen maken kennis met deze zeventiende-eeuwse klassieker door hem te plaatsen in zijn literaire en historische context, met speciale aandacht voor Vondels taalgebruik en vormkracht. Via thematische lijnen leggen de lessen verbanden tussen *Lucifer* en andere literaire teksten uit verschillende periodes. Zo wordt het personage Lucifer vergeleken met hoe hij voorkomt in poëzie van Kloos en Vasalis, en in de moderne roman *Lucifer* van Connie Palmen. Ook wordt stilgestaan bij religieuze achtergronden: leerlingen onderzoeken hoe zowel de Bijbel als de Koran over dit personage schrijven. De islamitische figuur Iblies vertoont interessante overeenkomsten én verschillen met Vondels christelijke interpretatie, wat aansluit bij de diverse achtergrond van hedendaagse leerlingen.

Naast tekstinterpretatie behandelt de lessenserie ook literaire controverses rond religieuze thema's. Zo wordt het satirische *Ezelsproces* van Gerard Reve en zijn beroemde *Pleitrede voor het hof* uit 1968 vergeleken met Vondels verdedigende tekst *Berecht aan alle kunstgenoten, en begunstigers der toneelspelen*. De lessen zijn geschikt voor klas 4 of 5 havo/vwo in Nederland, en voor klas 5 of 6 ASO/TSO/KSO in Vlaanderen. De reeks is ontwikkeld door Joke Brasser (docent Nederlands) en Marie-José Klaver (vakdidacticus en docent Nederlands en Duits), in opdracht van Literatuurgeschiedenis.org. De bijbehorende animatie is geschreven door Joke Brasser, geanimeerd door Gerda en Bart Lenstra, en van voice-over en geluid voorzien door Allard Amelink.

## 2.2.2 Nationalisme: taal en identiteit

Eind 2024 is in samenwerking met Janneke Weijermars een nieuwe lessenserie ontwikkeld rond het thema nationalisme. In *Nationalisme: taal en identiteit* onderzoeken leerlingen de begrippen vaderlandsliefde, heldendom, representatie en identiteit aan de hand van literaire en historische teksten uit verschillende periodes. De centrale vraag luidt: "Op welke manier werkt het nationalisme uit het begin van de negentiende eeuw door in de samenleving van nu?" Door middel van vier lessen en bijbehorende opdrachten verwerven leerlingen inzichten en vaardigheden om kritisch te reflecteren op de invloed van nationalistisch denken, toen én nu.

De lessenserie is inzetbaar in klas 4 of 5 havo/vwo in Nederland en in klas 5 of 6 ASO/TSO/KSO in Vlaanderen. Voor gebruik in Vlaanderen kunnen enkele voorbeelden uit het lesmateriaal worden aangepast aan de lokale context. De reeks is ontwikkeld door Janneke Weijermars, universitair docent Moderne Nederlandse letterkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen en trekker van het tijdvak '19e eeuw' op Literatuurgeschiedenis.org. Naast haar academische werk heeft zij recentelijk de lerarenopleiding Nederlands (LVHO) afgerond. De module is in januari 2025 gepubliceerd op de website.

## 2.3 Supplementaire projectaanvragen

In 2024 zijn twee aanvullende projectaanvragen uit 2023 voortgezet, met als doel de inhoud van Literatuurgeschiedenis.org te verrijken. Deze projecten ontvangen extra financiering zodat gespecialiseerde deelredacties nieuwe pagina's kunnen ontwikkelen rond een specifieke invalshoek. Beide voorstellen onderstrepen de voortdurende inzet van Literatuurgeschiedenis.org voor meer diversiteit, inclusiviteit en intercultureel begrip binnen de studie van literatuurgeschiedenis. De initiatieven dragen bij aan een verbreding en verdieping van het bestaande materiaal en maken de website tot een nog waardevoller platform voor leerlingen, studenten en onderzoekers.

### 2.3.1 Gender en inclusie

Het eerste projectvoorstel, getiteld "*Inclusiever maken van het tijdvak 20ste en 21ste eeuw van Literatuurgeschiedenis.org op het gebied van gender en inclusie*", is ingediend door Yra van Dijk en Feike Dietz. Het project richt zich enerzijds op het bevorderen van representatie van vrouwelijke, homoseksuele en queer auteurs, en anderzijds op het herzien van bestaande pagina's waarin verouderde termen of perspectieven voorkomen. Daarmee wordt gestreefd naar een genuanceerder en actueler beeld van de literatuur uit deze periode.

Nieuwe pagina's zijn en worden geschreven over auteurs zoals Hella S. Haasse, Lucas Rijneveld, Lieke Marsman, Rascha Peper, Vasalis, Tom Lanoye, Bart Moeyaert, Nina Polak, Lin Scholte, Renate Dorrestein, Doeschka Meijsing en Til Brugman. Daarnaast komen thematische bijdragen over feminisme in de literatuur en over auteurs uit de LHBTIQA+-gemeenschap beschikbaar. Het project zorgt zo voor een bredere en meer inclusieve vertegenwoordiging van literaire stemmen die lange tijd onderbelicht zijn gebleven.

### 2.3.2 Caraïbische en Surinaamse jeugdliteratuur

Het tweede project richt zich op de Caraïbische en Surinaamse jeugdliteratuur en wordt getrokken door Michiel van Kempen. De werkzaamheden zijn in het najaar van 2023 gestart. Met dit project wordt de rijke en diverse traditie van jeugdliteratuur uit het Caribisch gebied en Suriname belicht — een domein dat in traditionele literatuurgeschiedenissen vaak weinig aandacht krijgt.

Er zijn inmiddels diverse pagina's gepubliceerd over toonaangevende auteurs zoals Ismene Krishnadath, Gerrit Barron, Diana Lebacs, Roy Colastica, Henna Goudzand Nahar, Sonia Garmers en Indra Hu. Daarnaast worden overzichtsartikelen ontwikkeld over thema's zoals de Anansi-verhalen, slavernij in jeugdliteratuur en de rol van illustraties in boeken van de Nederlands-Caraïbische eilanden. Het project beoogt niet alleen het literaire erfgoed van deze regio's zichtbaar te maken, maar ook bij te dragen aan een inclusieve en wereldwijde visie op literatuurgeschiedenis.

## 3. Organisatie en samenwerking

Literatuurgeschiedenis.org werkt volgens een vaste organisatiestructuur waarin de overkoepelende coördinatie wordt gedeeld door de KB Nationale Bibliotheek en de Taalunie. Voor de Taalunie is Fiona van Koot verantwoordelijk. Bij de KB werd Karin Vingerhoets in november 2024 opgevolgd door Henrieke Korten. De taakverdeling is helder afgebakend: de KB, onder leiding van Henrieke Korten als dienstcoördinator, is eindverantwoordelijk voor de website. Zij stuurt de webredactie aan en coördineert het functionele IT-beheer. De Taalunie, vertegenwoordigd door Fiona van Koot, beheert de financiële aspecten, contracten en het contact met de deelredacties. De KB neemt het voortouw in de communicatie, verzorgt het periodieke gebruikersonderzoek en beheert de dagelijkse redactiemailbox. Beleid en strategische keuzes worden gezamenlijk bepaald door de coördinatoren van de KB en de Taalunie.

In 2024 werd Jos Vos aangesteld als bureauredacteur, ter ondersteuning van de inhoudelijke redactie van de pagina's. Met de komst van Henrieke Korten zal in 2025 verder worden gewerkt aan het optimaliseren van de organisatiecultuur en het herzien van de afspraken met trekkers en redactiegroepen.

### 3.1 Deelredacties en werkgroepen

Voor de inhoudelijke content zijn deelredacties verantwoordelijk, die telkens bestaan uit een trekker en aantal deelredactieleden. In 2024 waren de volgende deelredacties actief:

| Deelredactie         | Trekker           | Redactieleden                                                                 |
|----------------------|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Middeleeuwen         | Remco Sleiderink  | -                                                                             |
| 16 <sup>e</sup> eeuw | Bram Caers        | Renske Hoff<br>Bas Jongenelen                                                 |
| 17 <sup>e</sup> eeuw | Marrigje Paijmans | Ghizlan el Hachimi<br>Estel van den Berg<br>Tycho Maas<br>Tommie van Wanrooij |

|                                         |                                  |                                                                                               |
|-----------------------------------------|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18 <sup>e</sup> eeuw                    | Lieke van Deinsen en Feike Dietz | Ineke van Gelder<br>Inger Leemans<br>Ton van Kalmthout<br>Tom Verschaffel<br>Marleen de Vries |
| 19 <sup>e</sup> eeuw                    | Janneke Weijermars               | -                                                                                             |
| 20 <sup>e</sup> en 21 <sup>e</sup> eeuw | Yra van Dijk                     | Marie-José Klaver<br>Thalia Ostendorf<br>Alexa Stoicescu                                      |
| Jeugdliteratuur                         | Karin Vingerhoets (a.i.)         | -                                                                                             |
| Caraïbische en Surinaamse literatuur    | Michiel van Kempen               | Wim Rutgers<br>Jeroen Heuvel                                                                  |
| Werkgroep gender en inclusie            | Yra van Dijk                     | Feike Dietz                                                                                   |
| Werkgroep didactiek                     | Roeland Harms en Linda Ackermans | -                                                                                             |

In het kader van het versterken van onze organisatiestructuur en het verdiepen van de aansluiting op het onderwijs, hebben we in 2024 besloten om twee nieuwe trekkers aan te stellen voor de didactiek. Onder leiding van Roeland Harms en Linda Ackermans wordt een nieuwe impuls gegeven aan de ontwikkeling en verankering van educatief materiaal op Literatuurgeschiedenis.org.

Deze stap markeert het begin van een meer structurele aanpak van de didactische component van de website. De trekkers zullen niet alleen nieuwe lesmodules begeleiden en (laten) ontwikkelen, maar ook een adviserende rol vervullen bij de verdere integratie van didactiek op de site. Daarbij onderzoeken zij onder meer of de huidige praktijk van opdrachten onderaan de pagina's nog relevant en effectief is, en in hoeverre deze aansluit bij de behoeften van docenten en leerlingen in Nederland en Vlaanderen. Zo willen we de bruikbaarheid van Literatuurgeschiedenis.org in het onderwijs verder vergroten.

### 3.2 Samenwerkingen met externe partners

Literatuurgeschiedenis.org ondersteunt diverse initiatieven op het gebied van literatuur en educatie die aansluiten bij de doelstellingen van de website. In 2024 werkten we samen met onder andere:

- Joke Brasser van Klassiekers in de Klas (educatieve module rond Vondels *Lucifer*)
- Nederlandse en Vlaamse educatieve uitgeverijen die citaten van de website opnemen in hun lesmateriaal en verwijzen naar de website, bijvoorbeeld:
  - o ThiemeMeulenhoff
- Universiteiten en onderwijsinstellingen: De website werkt samen met inhoudsdeskundigen en vakdidactici van Nederlandse en Vlaamse universiteiten voor de ontwikkeling en controle van de inhoud. Daarnaast zijn er samenwerkingen met onderwijsinstellingen voor het ontwikkelen van lesmateriaal.
- Overige educatieve platforms, zoals:
  - o Lezen voor de Lijst
  - o LitLab,
  - o KlasCement
  - o Schatkamer van Nederland.



## 4. Beheer en gebruik van de website

### 4.1 Doorontwikkeling

In 2024 is op verschillende punten de website aangepast. Het onderdeel 'Thema's' veranderde in 'Thema's & selecties', wat de inhoud beter weergaf. Op de homepage werd naast de tijdlijn ook een aantal thema's en selecties getoond, zodat bezoekers ook op deze manier de inhoud konden verkennen. Tevens werden op vrijwel alle pagina's labels toegevoegd om te tonen onder welk thema of welke selectie deze te vinden waren. In bijlage 2 vindt u een gedetailleerd overzicht van alle websiteversies en wijzigingen in 2024.

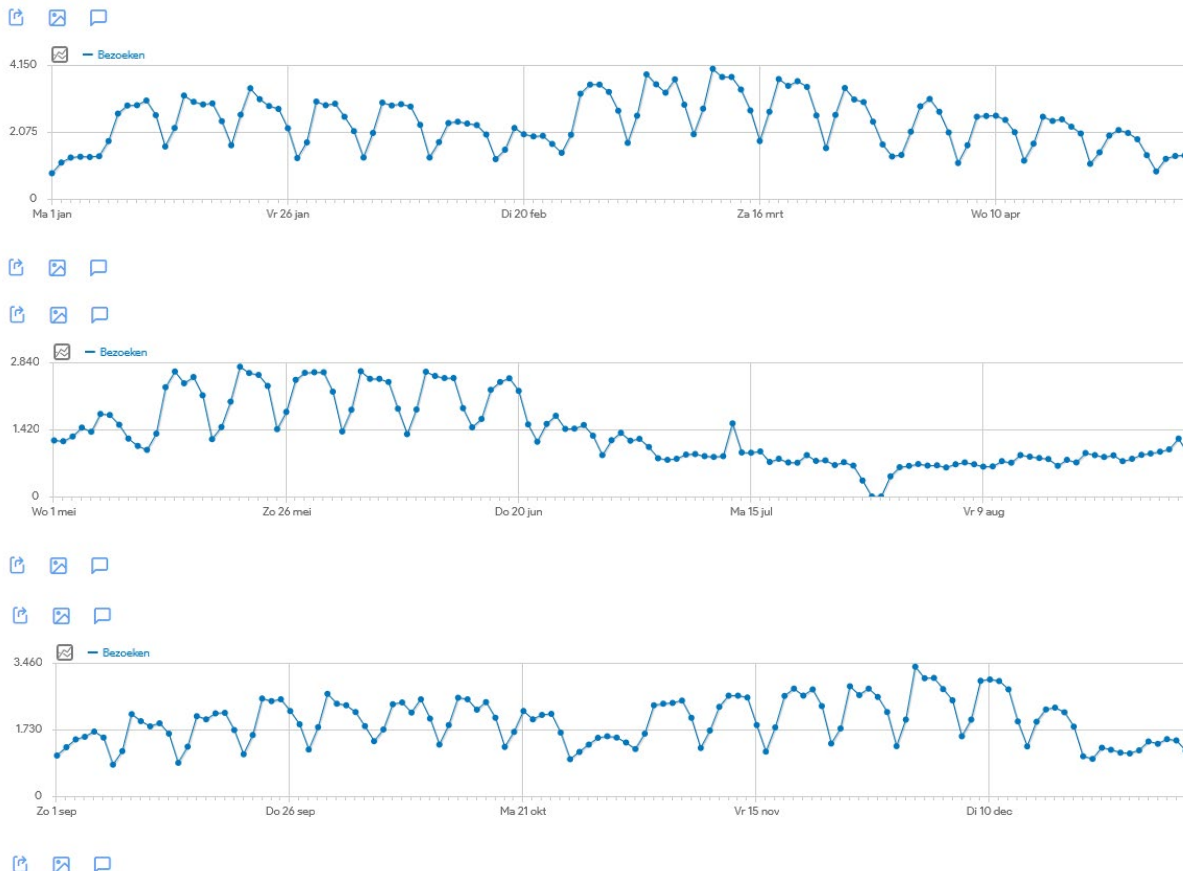
### 4.2 Digitale toegankelijkheid

We vinden het belangrijk dat iedereen onze online informatie goed kan gebruiken. Zoals in het vorige jaarverslag stond beschreven is in het najaar van 2023 door het bureau Swink het digitale toegankelijkheidsonderzoek voor de tweede keer uitgevoerd. Na de verbeteringen die eind 2023 zijn doorgevoerd zijn in januari en februari 2024 de laatste aanpassingen als gevolg van dat onderzoek gedaan. Door regelmatig een toegankelijkheidsonderzoek uit te voeren blijft de website zo goed mogelijk bruikbaar voor zo veel mogelijk mensen.

### 4.3 Gebruikscijfers

In het jaar 2024 werd Literatuurgeschiedenis.org goed bezocht. Zoals we ook in eerdere jaren zagen, worden de bezoekers sterk beïnvloed door schoolvakanties; zo is er traditioneel in de zomervakantie en rond de jaarwisseling minder bezoek op de website.

In onderstaande afbeeldingen worden de bezoekerscijfers per dag getoond in aantallen bezoeken. De grafieken geven periodes van vier maanden weer (januari t/m april, mei t/m augustus, september t/m december):

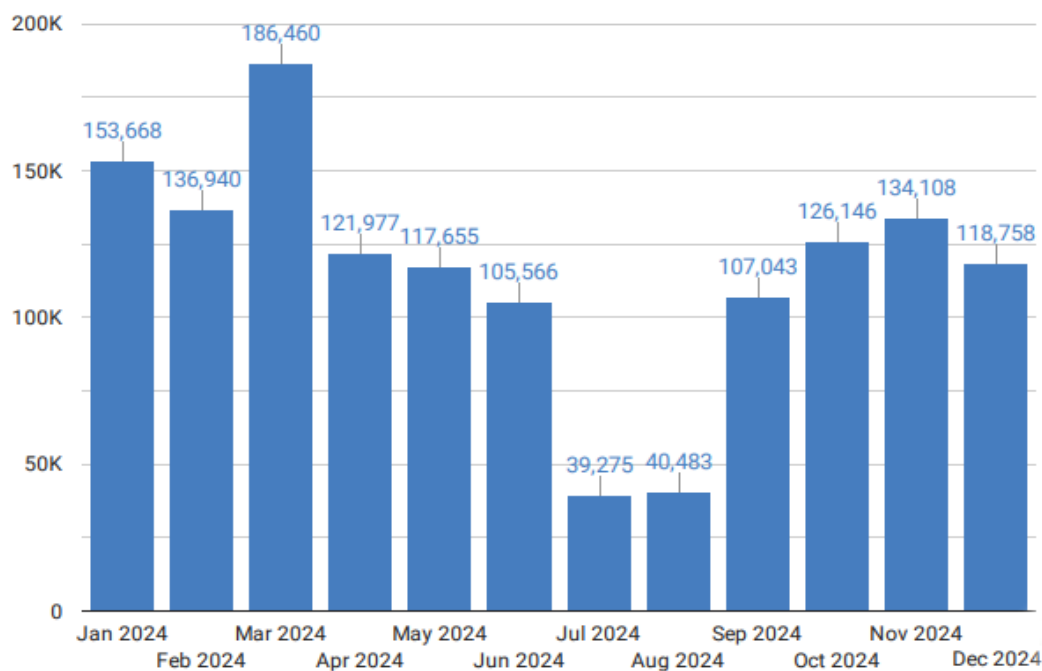


Op 11 maart 2024 trok de website het hoogste aantal bezoeken: 4027.

Hieronder staan de paginaweergaven over het jaar 2024, per maand weergegeven. Het bezoek aan de

website bleef nagenoeg gelijk aan het bezoek in 2023.

**Paginaweergaven per maand (afgelopen 12 maanden)**



Uit de statistieken van de website blijkt verder dat 58,8% van de bezoekers uit Nederland kwam en 17,3% uit België, gevolgd door 3,7% uit Amerika. Overige landen scoorden gezamenlijk zo'n 20%. Het aantal bezoekers uit Nederland is wat gedaald (2023: 59,8%).

Hieronder staat de "top tien" van best bezochte pagina's in 2024, waarbij de voorpagina en overzichtspagina's buiten beschouwing zijn gelaten. Het eerste cijfer geeft de positie van 2024 weer, het cijfer tussen haakjes de positie van die pagina in 2023. In deze top 10 verschijnen drie pagina's voor het eerst.

- 1 (2) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/karel-ende-elegast> 22.149
- 2 (1) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/van-den-vos-reynaerde> 21.563
- 3 (-) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/de-verlichting> 15.140
- 4 (5) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/mariken-van-nieumeghen> 15.003
- 5 (4) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/beatrijs> 14.069
- 6 (7) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/egidiuslied> 11.641
- 7 (3) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/middeleeuwen/ridderliteratuur> 11.588
- 8 (-) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/middeleeuwen/taalfamilies> 11.502
- 9 (8) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/lied-van-heer-halewijn> 10.928
- 10 (-) <https://www.literatuurgeschiedenis.org/19e-eeuw/romantiek-in-nederland> 9.556

## 5. Promotie en communicatie

We brengen Literatuurgeschiedenis.org op verschillende manieren onder de aandacht van leerlingen, leraren en docenten. Het merendeel van onze bezoekers komt uit Nederland. Hoewel het aantal Vlaamse bezoekers kleiner is, ligt deze verhouding in lijn met het verschil in inwonersaantallen tussen Nederland en Vlaanderen.

### 5.1 Online promotie

De online zichtbaarheid van de website verloopt grotendeels organisch via verwijzingen op andere websites, zoals DBNL en Wikipedia. Ook op de corporate sociale media kanalen van de KB en de Taalunie (Instagram en LinkedIn) wordt geregeld aandacht besteed aan Literatuurgeschiedenis.org. Er is bewust



gekozen om geen aparte sociale media-accounts voor de website te onderhouden, vanwege het diverse doelpubliek met uiteenlopende voorkeuren én het beperkte aantal beschikbare uren en middelen.

## 5.2 Dag van het literatuuronderwijs

Op 5 november 2024 waren we aanwezig op de Dag van het Literatuuronderwijs. Tijdens dit evenement hebben we de website actief onder de aandacht gebracht bij docenten en andere onderwijsprofessionals.

## 5.3 Offline promotie

Ook offline promotie blijft belangrijk. De eerder ontwikkelde flyers worden verspreid op strategische plekken, zoals scholen, bibliotheken en bij literaire en educatieve evenementen. Op deze flyers wordt op een aantrekkelijke en beknopte wijze uitgelegd wat Literatuurgeschiedenis.org biedt en hoe de site ingezet kan worden in het onderwijs. Daarnaast zorgt de Taalunie voor distributie van het promotiemateriaal tijdens haar eigen events, waardoor de website ook buiten de digitale wereld zichtbaar blijft.

## 5.4 Materiaal in lesmethodes

De inhoud van Literatuurgeschiedenis.org wordt niet alleen online geraadpleegd, maar vindt ook steeds vaker zijn weg naar het klaslokaal via lesmethodes. Zo wordt de tekst over Kartini, geschreven door Lize de Wit op basis van haar bachelorscriptie en gepubliceerd op Literatuurgeschiedenis.org, opgenomen in een lesmethode van ThiemeMeulenhoff. Dit illustreert hoe de site niet alleen verdieping biedt voor leerlingen en studenten, maar ook daadwerkelijk bijdraagt aan het lesmateriaal dat in het onderwijs wordt gebruikt. Zulke voorbeelden versterken de zichtbaarheid en de educatieve waarde van de website, en onderstrepen het belang van onze inhoud voor het curriculum in Nederlandstalige onderwijscontexten.

## 5.5 Nieuwsbrieven

Zoals gepland zijn in 2024 twee nieuwsbrieven over Literatuurgeschiedenis.org verstuurd via Spotler, het nieuwsbriefstelsel van de KB:

- nieuwsbrief [voorjaar 2024](#)
- nieuwsbrief [najaar 2024](#)

Begin 2024 waren er 619 abonnees, een toename van 114 ten opzichte van het jaar ervoor. Het aantal inschrijvingen blijft jaarlijks gestaag groeien. Geïnteresseerden kunnen zich eenvoudig aanmelden via de link 'nieuwsbrief' in de footer van de website, die verwijst naar een [aanmeldformulier](#) op de KB-website.

In 2024 zijn we gestart met een nauwere samenwerking met de DBNL om de zichtbaarheid van Literatuurgeschiedenis.org verder te vergroten. Zo worden nieuwe pagina's sinds dit jaar regelmatig uitgelicht in de maandelijkse DBNL-nieuwsbrief, die een brede en geïnteresseerde doelgroep bereikt. In 2025 willen we deze samenwerking uitbreiden met gezamenlijke berichten op sociale media. Daarmee hopen we nog meer lezers en onderwijsprofessionals te bereiken. De kanalen van DBNL hebben een groot bereik en spreken deels een overlappend, deels aanvullend publiek aan, wat deze samenwerking veelbelovend maakt.



## 6. Vooruitblik op 2025

Met de verlengde subsidieperiode (2024–2026) is Literatuurgeschiedenis.org een nieuwe ontwikkelfase ingegaan. In deze periode richten we ons op een efficiënte en toekomstgerichte doorontwikkeling van de website. Daarbij willen we de inhoud versterken door meer thematische lijnen aan te brengen en te zorgen voor een grotere samenhang tussen de verschillende onderdelen. In het verlengde daarvan herzien we ook de redactionele organisatie: we stappen af van de structuur met één trekker per tijdvak en bouwen aan een overkoepelende redactie die de integraliteit en samenhang van de website beter kan bewaken. In 2024 zijn al verschillende redactionele taken ondergebracht bij de DBNL, waarmee de samenwerking is verstevigd en verankerd. In 2026 plannen we een nieuw gebruikersonderzoek om input van bezoekers op te halen, die richtinggevend zal zijn voor toekomstige keuzes. Samen met de DBNL en met steun van het Nederlands Letterenfonds werken de KB en de Taalunie verder aan een toekomstbestendige website, die nog beter aansluit bij de behoeften van het onderwijs en een breed geïnteresseerd publiek.

# Bijlage 1: Nieuwe pagina's en grondig aangepaste pagina's 2024

## November 2024

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/shantie-singh>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-smeekbede>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/de-boekenmarkt-en-boekwinkels-in-de-achttiende-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-stoep>

## Grondig herziene bestaande pagina's

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/jan-vos>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/pieter-corneliszoon-hooft>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/19e-eeuw/liefdesbrieven-in-de-negentiende-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/jacob-van-lennep>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/19e-eeuw/wetenschap-in-romans>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/19e-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/alg-bosboom-toussaint>

## Oktober 2024

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/een-dichtgenootschap-exclusief-voor-vrouwen>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/pierre-lauffer>

## September 2024

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/21e-eeuw/wat-is-nederlands-caraibische-literatuur>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/het-taallandschap-op-de-nederlands-caribische-eilanden>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/vrouwen-en-lezen-in-het-18e-eeuwse-suriname>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/catharina-verwers>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/kopzorg>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/chesley-rach>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/karin-amatmoekrim>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/tom-lanoye>

## Augustus 2024

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/paul-francois-roos>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-beeldvorming-van-suriname-in-prentenboeken>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/elisabeth-maria-post-0>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-slag-om-de-blauwbrug>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/17e-eeuw/stilleven-met-boeken-of-de-vergankelijkheid-van-het-leven>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/frank-martinus-arion>

## Juli 2024

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/julien-ignacio>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/bernardo-ashetu>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/lesmateriaal/vondels-lucifer>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/johanna-schouten-elsenhout>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/myra-romer>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/raden-adjeng-kartini>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/thea-doelwijt>

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/giselle-ecury>

#### **Juni 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/patricia-de-martelaere>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/evert-hartman>

#### **Mei 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/armando>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/judith-herzberg>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/drarrie-in-de-nacht>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/renate-dorrestein>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/sonia-garmers>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-klap-bank-der-juffers-ofte-het-vermaek-aen-de-the-tafel>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/verlichting-in-het-zuiden>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/lucas-rijneveld>

#### **April 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/in-babylon>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/mijn-zuster-de-negerin>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/m-vasalis>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/ggt-rustwijk>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/rascha-peper>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/indra-indradebie-hu-ramdas>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-rol-van-literatuur-in-de-lhbt-emancipatie>

Grondig herziene bestaande pagina:

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/middeleeuwen/middeleeuwse-visies-op-onderwijs>

#### **Maart 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/thea-beckman>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/hoe-anansi-een-antikoloniale-volksheld-werd>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/doeschka-meijsing>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-waardering-voor-vrouwelijke-auteurs-in-de-20e-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/buitenleven>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/17e-eeuw/komisch-toneel-in-de-zeventiende-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-koningin-van-paramaribo>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/pim-lammers>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-dagen-van-de-bluegrassliefde>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-veinzende-torquatus>

Grondig herziene bestaande pagina's:

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/heinsius-barlaeus-vossius>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/constantijn-huygens>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/jacob-cats-en-adriaen-poirters>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/jacob-westerbaen>

#### **Februari 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/21e-eeuw/roland-colastica-sjoerd-kuyper>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-commandant-van-de-negerjagers>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/journaal-eener-oostindische-reis>

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/20e-eeuw/de-kleurrijke-mondelinge-tradities-van-de-nederlandse-caribische-eilanden>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/ot-en-sien-in-nederlandsch-oost-indie>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/21e-eeuw/suriname-een-ander-nederlands>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/schutkleur>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/slaaf-kindje-slaaf-hoe-mooi-wit-ik-ben>

#### **Januari 2024**

- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/suikerland>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/17e-eeuw/koloniale-literatuur-uit-zuid-afrika>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/17e-eeuw/verdwenen-teksten-uit-de-17e-eeuw>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/jacques-thonissen>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/diana-lebacs>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/lucifer>
- <https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/an-rutgers-van-der-loeff>

## Bijlage 2: Overzicht van updates en versies in 2024

### **Versie 3.39.0 - 16 december 2024**

- Auteur wordt weer weergegeven bij 'Meer hierover'-blokjes van tekstpagina's.

### **Versie 3.38.0 - 26 november 2024**

- Lettertype aangepast voor opsommingen.

### **Versie 3.37.0 - 12 november 2024**

- Alle YouTube-video's worden nu ingebed vanaf het youtube-nocookie.com domein.

### **Versie 3.36.0 - 1 november 2024**

- Introductieblokken hebben op mobiel dezelfde kleur als desktop-versie gekregen

### **Versie 3.34.0 - 8 oktober 2024**

- Aantal items wordt nu weergegeven als 'ondertitel' bij 'Meer hierover'-blokjes van Thema's en selecties op andere pagina's.
- De homepage toont nu ook 7 thema's en selecties, op basis van populariteit, plus een link naar alle thema's en selecties.
- Mobiele styling van de pagina Thema's & selecties verbeterd.

### **Versie 3.33.0 - 18 september 2024**

- Hele pagina's nu doorzoekbaar (ook het veld 'Opdrachten' en 'Lees verder')
- Aantal items wordt nu weergegeven als 'ondertitel' bij 'Meer hierover'-blokjes op de pagina Thema's & selecties.

### **Versie 3.32.0 - 10 september 2024**

- Thema-iconen toegevoegd op de pagina Thema's & Selecties
- Invoerveld voor thema onder de tab 'Meta' zodat thema kan worden weergegeven op (bijna) alle pagina's van de website.

### **Versie 3.25.0 t/m 3.31.0 - juni t/m augustus 2024**

- Kleine verbeteringen ten behoeve van redacteurs

### **Versie 3.24.0 - 30 april 2024**

- Afbeeldingen worden getoond in web-formaat, uitgezonderd vergrotingen.

### **Versie 3.21.0 – 22 maart 2024**

- Regelaafstand en lettergrootte in de velden 'Verder lezen' en 'Opdrachten' in lijn gebracht met die van de lopende tekst
- Inspringing van 'Verder lezen' en 'Opdrachten' beter uitgelijnd
- De witregel onder citaten is verkleind zodat de afstand t.o.v. de tekst eronder niet meer zo groot is.

### **Versie 3.19.0 – 27 februari 2024**

- 'Thema's' veranderd in 'Thema's & selecties'

### **Versie 3.18.0 – 13 februari 2024**

- Opdrachten met 'sub-vragen' worden nu correct genummerd (met a, b, etc. in plaats van 1, 2 etc.)
- Verschillende problemen bij het inzoomen tot 400% opgelost (met name belangrijk voor slechtzienden).